

Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές • Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές

JESSICA

Νέος τρόπος χρησιμοποίησης των χρηματοδοτήσεων της ΕΕ για την προώθηση βιώσιμων επενδύσεων και την προαγωγή της ανάπτυξης στις αστικές περιοχές

Τι είναι το JESSICA;

JESSICA είναι το αγγλικό ακρωνύμιο της πρωτοβουλίας « **Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas** » (Κοινή ευρωπαϊκή υποστήριξη για βιώσιμες επενδύσεις σε αστικές περιοχές). Η πρωτοβουλία αυτή αναπτύσσεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), σε συνεργασία με την Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB). Μέσω των νέων διαδικασιών, παρέχεται στα κράτη μέλη η ευχέρεια να χρησιμοποιήσουν μέρος των μη επιστρεπτέων επιχορηγήσεων που λαμβάνουν από την ΕΕ μέσω των διαρθρωτικών ταμείων, για να επενδύουν, υπό μορφή επιστρεπτέων χρηματοδοτήσεων, σε έργα που εντάσσονται στο πλαίσιο ολοκληρωμένων σχεδίων για την προαγωγή βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Οι επενδύσεις αυτές, οι οποίες μπορούν να έχουν τη μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων και/ή εγγυήσεων, πραγματοποιούνται μέσω Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και, εάν είναι απαραίτητο, μέσω Ταμείων Συμμετοχών (Holding Funds).

Πότε θα τεθεί σε ισχύ το JESSICA;

Το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ για την περίοδο προγραμματισμού 2007-2013, καθορίζει το λειτουργικό πλαίσιο του JESSICA¹. Επί του παρόντος καθορίζονται οι επιχειρησιακές διαδικασίες, οι οποίες θα αρχίσουν να τίθενται σε εφαρμογή μόλις συμφωνηθούν επίσημα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα Επιχειρησιακά Προγράμματα².

Για να μπορούν να χρησιμοποιήσουν το JESSICA, τα κράτη μέλη πρέπει να συμπεριλάβουν στα «Επιχειρησιακά Προγράμματα» τους ένα σχέδιο δράσης για αστικές περιοχές και, κατά προτίμηση, να συμπεριλάβουν επίσης μία δήλωση σχετικά με τις δυνατότητες χρήσης του JESSICA κατά την υλοποίηση αυτού του σχεδίου. Τα κράτη μέλη θα πρέπει στη συνέχεια να αποφασίσουν ποιο ποσοστό των πόρων των διαρθρωτικών ταμείων που τους αναλογούν, επιθυμούν να διοχετεύσουν μέσω του JESSICA.

Το JESSICA δεν αποτελεί νέα πηγή χρηματοδοτήσεων για τα κράτη μέλη· αποτελεί μάλλον ένα νέο μέσο χρησιμοποίησης των υφιστάμενων επιχορηγήσεων των διαρθρωτικών ταμείων για τη στήριξη σχεδίων αστικής ανάπτυξης.

1 Το πλαίσιο αυτό περιλαμβάνει μία σειρά κανονισμών («Κανονισμοί»). Όσον αφορά το JESSICA, περιλαμβάνει τα άρθρα 36, 44 και 78 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 του Συμβουλίου, τα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και τα άρθρα 43, 44, 45 και 46 του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1828/2006 της Επιτροπής.

2 Τα Επιχειρησιακά Προγράμματα είναι λεπτομερείς στρατηγικές, που συμφωνούνται μεταξύ των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σχετικά με τη χρήση των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων και το αντίστοιχο ύψος των συγχρηματοδοτήσεων κατά την περίοδο 2007-2013.

Τι σημαίνει «ολοκληρωμένο σχέδιο βιώσιμης αστικής ανάπτυξης»;

Ένα ολοκληρωμένο σχέδιο βιώσιμης αστικής ανάπτυξης περιλαμβάνει ένα σύστημα αλληλένδετων ενεργειών, που αποσκοπεί στην επίτευξη μακροχρόνιας βελτίωσης των οικονομικών, υλικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών συνθηκών σε κάποια πόλη ή σε κάποια περιοχή εντός μίας πόλης. Το «κλειδί» της όλης διαδικασίας είναι η «ολοκλήρωση», ήτοι η αντιμετώπιση όλων των πολιτικών, σχεδίων και προτάσεων ως ενός συνόλου αλληλοσυνδεδεμένων στοιχείων. Σε αυτή τη βάση, οι συνεργίες μεταξύ των στοιχείων που απαρτίζουν το σχέδιο πρέπει είναι τέτοιες, ώστε ότι το αποτέλεσμα του σχεδίου ως συνόλου να είναι μεγαλύτερο από το αθροιστικό αποτέλεσμα των επιμέρους στοιχείων, εάν αυτά υλοποιούνταν μεμονωμένα.

Σε πολλά από τα κράτη μέλη, ορισμένα σχέδια ανάπτυξης σε κλίμακα πόλης ή περιοχής, που έχουν καταρτιστεί και εγκριθεί σύμφωνα με υπάρχοντα πρωτόκολλα πολεοδομικού σχεδιασμού, είναι πιθανόν να πληρούν τα κριτήρια αυτά. Ορισμένα μη κανονιστικά σχέδια και άλλα έγγραφα που αφορούν πολιτικές και έχουν εγκριθεί ύστερα από δημόσια διαβούλευση και δέουσα εκτίμηση των επιπτώσεων στο κοινωνικό σύνολο, μπορούν επίσης να αποτελέσουν προσήκουσα βάση για ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη.

Η ΕΤΕπ έχει χορηγήσει μέσα στην τελευταία πενταετία χρηματοδοτήσεις συνολικού ύψους σχεδόν 30 δισ. ευρώ για έργα αστικών μεταφορών και αναβάθμισης αστικών περιοχών. Διαθέτει, συνεπώς, ευρύτατη εμπειρία όσον αφορά την κατάρτιση και χρηματοδότηση σχεδίων αστικής ανάπτυξης στο σύνολο της Ευρώπης. Αφότου το Συμβούλιο της ΕΕ συμφώνησε να ανακηρυχθεί η αναζωογόνηση αστικών περιοχών μία από τις κύριες κοινές πολιτικές³, η ΕΤΕπ προτίθεται να εντείνει τη δραστηριοποίησή της στον τομέα αυτόν. Ως εκ τούτου, εάν ο φορέας του έργου το ζητήσει, η ΕΤΕπ θα εξετάζει τη δυνατότητα συμμετοχής της και με χρηματοδοτήσεις από τους ίδιους πόρους της στα έργα αστικής ανάπτυξης που υποστηρίζει το JESSICA.

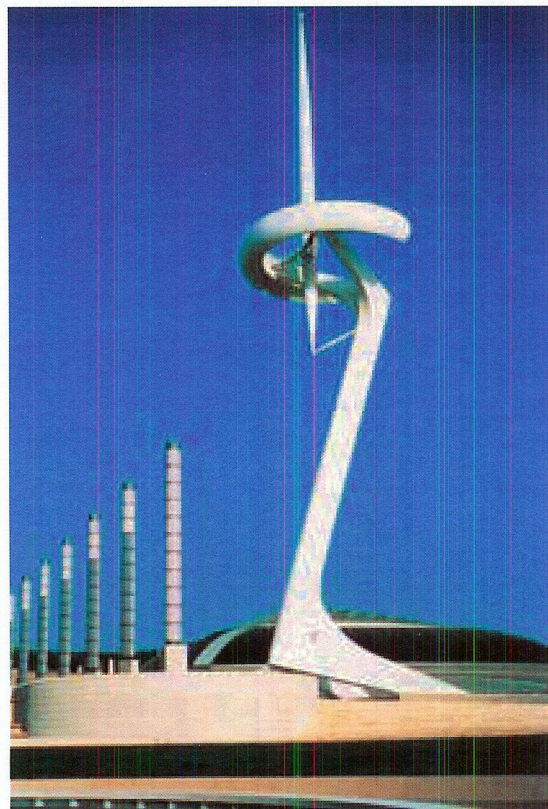
3 Άτυπη υπουργική σύνοδος της Λειψίας, 24-25 Μαΐου 2007.

Πώς διοχετεύονται οι πόροι του JESSICA;

Τι είναι τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης;

Τα Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) είναι ταμεία που επενδύουν σε συμπράξεις δημόσιου-ιδιωτικού τομέα και σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένα σχέδια βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Για να είναι ένα ΤΑΑ επιλέξιμο για χρηματοδότηση από το JESSICA, πρέπει να αποδείξει, μεταξύ άλλων, ότι διαθέτει επαρκή ικανότητα και ανεξαρτησία διαχείρισης, πλήρες επιχειρησιακό σχέδιο και επαρκή προϋπολογισμό για την ανάληψη των επιλεγέντων έργων, και ισχυρή χρηματοοικονομική υποστήριξη. Αν και δεν απαιτείται ειδική νομική μορφή, το ΤΑΑ μπορεί να αποτελεί αυτοτελή νομική οντότητα ή να δημιουργηθεί ως «αυτοτελής χρηματοοικονομική μονάδα» στους κόλπους υφιστάμενου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Στην τελευταία περίπτωση, οι πόροι του JESSICA πρέπει να λογιστικοποιούνται χωριστά και να είναι σαφώς διαχωρισμένοι από τα λοιπά περιουσιακά στοιχεία του οικείου χρηματοπιστωτικού οργανισμού. Τα ΤΑΑ μπορούν να δημιουργηθούν σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, για να ανταποκριθούν σε ολοκληρωμένα σχέδια αστικής ανάπτυξης, προβλεπόμενα έργα ή ανάγκες επενδυτών.

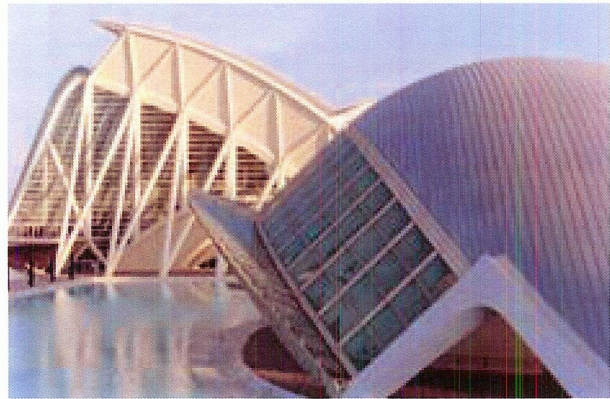

Ποιοι τύποι επενδυτικών σχεδίων είναι επιλέξιμοι;

Οι κανόνες όσον αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών των έργων στο πλαίσιο του JESSICA είναι οι ίδιοι με εκείνους που ισχύουν για τη χρήση των διαρθρωτικών ταμείων στο σύνολό τους, ενώ λαμβάνουν επίσης υπόψη τους τυχόν ειδικούς περιορισμούς που υφίστανται σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, με εξαίρεση ορισμένες μη επιλέξιμες δαπάνες, που καθορίζονται στους Κανονισμούς – όπως π.χ. οι σχετικές με τη στέγαση δαπάνες σε ορισμένα κράτη μέλη – το JESSICA μπορεί να επιτρέψει αυξημένη ευελιξία στη διαχείριση των έργων, με παράλληλη τήρηση των κανόνων επιλεξιμότητας, υπό τον όρο πάντοτε ότι τα υποστηριζόμενα έργα εντάσσονται σε «ολοκληρωμένα και βιώσιμα» σχέδια αστικής ανάπτυξης. Παραδείγματος χάρη, οι μη επιλέξιμες δαπάνες μπορούν να ενσωματωθούν σε ένα ευρύτερο, πολυτομεακό πρόγραμμα, εφόσον προσελκυστούν από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές πηγές επαρκείς πόροι για τη χρηματοδότησή τους.

Για τον προσδιορισμό των σχεδίων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν μέσω του JESSICA, επιβάλλεται να ακολουθείται ολοκληρωμένη προσέγγιση. Οι πόροι του JESSICA μπορούν ειδικότερα να διοχετεύονται σε σχέδια στους εξής τομείς:

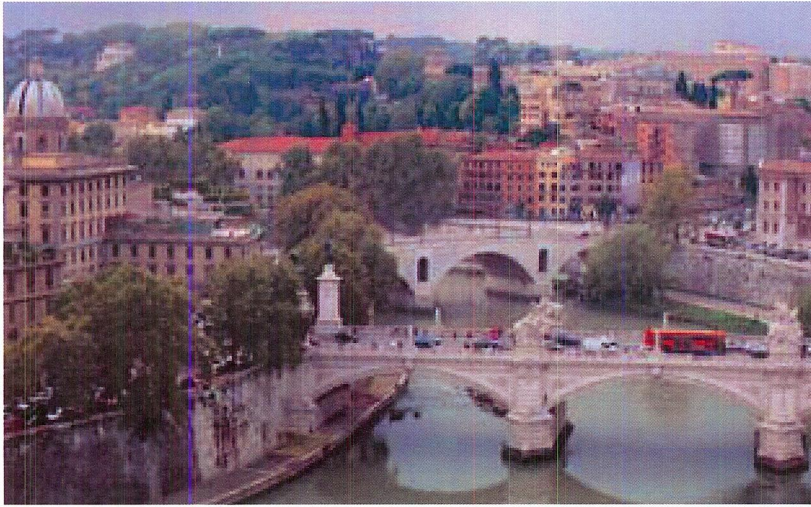
- Αστικές υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, της ύδρευσης και αποχέτευσης, της ενέργειας κ.λπ.
- Χώροι της ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, για τουρισμό ή άλλες αειφόρους χρήσεις
- Επαναξιοποίηση εγκαταλελειμμένων βιομηχανικών εκτάσεων, συμπεριλαμβανομένης της αποξήλωσης εγκαταστάσεων και της εξυγίανσης
- Χώροι γραφείων για μικρομεσαίες επιχειρήσεις, και για τους τομείς της πληροφορικής και/ή της έρευνας και ανάπτυξης
- Πανεπιστημιακά κτήρια, συμπεριλαμβανομένων ιατρικών, βιοτεχνολογικών και άλλων εξειδικευμένων εγκαταστάσεων
- Ενίσχυση της ενεργειακής απόδοσης.

Τι είναι το Ταμείο Συμμετοχών (Holding Fund);

Ταμείο Συμμετοχών είναι ένα ταμείο που δημιουργείται με σκοπό να επενδύει σε περισσότερα του ενός Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ). Αν και το Ταμείο Συμμετοχών δεν αποτελεί προϋπόθεση για την εφαρμογή του JESSICA, τα κράτη μέλη μπορούν να αποκομίσουν πολυάριθμα οφέλη από την ύπαρξη ενός τέτοιου ταμείου:

- Επιτρέπει στις Διαχειριστικές Αρχές να μεταβιβάσουν σε κατάλληλους επαγγελματίες ορισμένα από τα καθήκοντα που επιβάλλει η εφαρμογή του JESSICA. Στα καθήκοντα αυτά περιλαμβάνεται ο καθορισμός συγκεκριμένων κριτηρίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ΤΑΑ, η αξιολόγηση των ΤΑΑ και η υπόδειξη αυτών που είναι κατάλληλα για επένδυση, η διαπραγμάτευση των συμβατικών ρυθμίσεων με τα ΤΑΑ και η παρακολούθηση και αναφορά των επιδόσεων των ΤΑΑ.
- Τα κράτη μέλη στα οποία ο τομέας των αστικών επενδύσεων είναι λιγότερο ανεπτυγμένος, αποκτούν και αυτά τη δυνατότητα να αξιοποιήσουν αμέσως τις χρηματοδοτήσεις του JESSICA, εν αναμονή της συγκρότησης ΤΑΑ και της κατάρτισης επιλέξιμων σχεδίων αστικών επενδύσεων.
- Τα Ταμεία Συμμετοχών επιτρέπουν να συνδυαστούν οι πόροι του JESSICA με άλλους δημόσιους και/ή ιδιωτικούς πόρους, για να επενδυθούν σε ΤΑΑ.

Ποια τα οφέλη από τη χρήση του JESSICA;

Τα κύρια οφέλη είναι τα ακόλουθα:

- **Ανακύκλωση των πόρων** – εφόσον οι πόροι του JESSICA έχουν επενδυθεί από Ταμεία Αστικής Ανάπτυξης (ΤΑΑ) σε επιλέξιμες δαπάνες έργων πριν από την ημερομηνία λήξης της περιόδου προγραμματισμού των διαρθρωτικών ταμείων (n+2, ήτοι μέχρι το τέλος του 2015), όλες οι επιστροφές και τα έσοδα που γεννά η επένδυση αυτή μπορούν είτε να παρακρατούνται από τα ΤΑΑ είτε να επιστρέφονται στις Διαχειριστικές Αρχές για επανεπένδυση σε νέα σχέδια αναζωογόνησης αστικών περιοχών. Το JESSICA παρέχει τη δυνατότητα σε όσα από τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν την προοπτική μείωσης των κοινοτικών επιχορηγήσεων κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, να αξιοποιήσουν σε μακροπρόθεσμη βάση τους πόρους που τους διατίθενται.
- **Μόχλευση** – ένα σημαντικό, έμμεσο πλεονέκτημα του JESSICA είναι ότι μπορεί, δυναμικά, να προσελκύσει τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, προσελκύνοντας έτσι όχι μόνο επιπρόσθετες επενδύσεις αλλά και – πράγμα ίσως ακόμη σημαντικότερο – επιπρόσθετη τεχνογνωσία για την υλοποίηση και τη διαχείριση των έργων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν, σε μερικές περιπτώσεις, να πληρούν τις απαιτήσεις για συγχρηματοδότηση

από το οικείο κράτος μέλος⁴. Παρότι το JESSICA επιτρέπει την «μετατροπή» μη επιστρεπτών επιχορηγήσεων σε επιστρεπτές χρηματοδοτήσεις, οι τελευταίες δεν επιστρέφονται στην Επιτροπή και, ως εκ τούτου, δεν πρέπει να θεωρούνται ως δημόσιο χρέος.

- **Ευελιξία** – το JESSICA επιτρέπει ευέλικτη προσέγγιση, αφενός διότι διευρύνεται το φάσμα των επιλέξιμων δαπανών και, αφετέρου, διότι οι πόροι του JESSICA μπορούν να χρησιμοποιούνται για επενδύσεις υπό μορφή ιδίων κεφαλαίων, δανείων ή εγγυήσεων.
- **Τεχνογνωσία και δημιουργικότητα** – Τα κράτη μέλη, οι διαχειριστικές αρχές και οι πόλεις θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν την εμπειρία του τραπεζικού και του ιδιωτικού τομέα. Το JESSICA μπορεί επίσης να δράσει ως καταλύτης σε αστικές περιοχές, ενισχύοντας την αγορά επενδύσεων και συμπληρώνοντας έτσι άλλες πρωτοβουλίες ή πηγές χρηματοδότησης που ενδεχομένως υφίστανται ήδη στα κράτη μέλη. Ωστόσο, για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα θα εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι κανόνες όσον αφορά τις «κρατικές ενισχύσεις».

⁴ Οι Κανονισμοί απαιτούν από τα κράτη μέλη να εισφέρουν πόρους στα Επιχειρησιακά τους Προγράμματα, παράλληλα με τους πόρους που παρέχουν τα διαρθρωτικά ταμεία. Αυτό το ποσοστό «ιδίων πόρων» μπορεί να διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών.

Πως συμμετέχει η ΕΤΕπ στο JESSICA;

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το JESSICA είναι στρατηγική πρωτοβουλία που θεσπίστηκε από κοινού από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ΕΤΕπ. Η συμμετοχή της ΕΤΕπ στο JESSICA συνίσταται στα εξής:

- παροχή συμβουλών και υποστήριξης στις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές για την εφαρμογή του JESSICA.
- προαγωγή της χρήσης των Ταμείων Αστικής Ανάπτυξης και των βέλτιστων πρακτικών στο σύνολο της Ευρώπης
- ανάληψη ρόλου Ταμείου Συμμετοχών στις περιπτώσεις που αυτό της ζητηθεί από τα κράτη μέλη ή τις Διαχειριστικές Αρχές.

Κατά τη εφαρμογή του JESSICA πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το υφιστάμενο πολεοδομικό, κοινωνικό, οικονομικό, νομικό και διοικητικό πλαίσιο σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Προς τον σκοπό αυτό ενδέχεται να απαιτηθούν προπαρασκευαστικές μελέτες για περιφέρειες και πόλεις της ΕΕ, οι οποίες θα ενσωματώνουν τις γενικές αρχές που εκτίθενται ανωτέρω για την πρωτοβουλία JESSICA. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁵ με την ΕΤΕπ (η Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης συμμε-

5 Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής (DG Regio)

τέχει επίσης στην προσπάθεια αυτή), σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις διαχειριστικές αρχές, θα επιδιώξουν να προσδιορίσουν τις ανάγκες που υπάρχουν σε καθένα από τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό) και να εκπονήσουν τέτοιες προπαρασκευαστικές μελέτες αξιολόγησης κατά το 2007 και, εάν χρειαστεί, κατά το 2008. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στηρίζει τη χρηματοδότηση αυτών των μελετών, τις οποίες θα εκπονήσει η ΕΤΕπ.

Επικοινωνία

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το JESSICA, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται:

The JESSICA Task Force

Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

☎ +352 43 79 - 83069

☎ +352 43 79 - 63099

✉ jessica@eib.org

www.eib.org/jessica

